

MARCHEW (21) *sb f*

marchew (20), **markiew** (1), [**marchiew**]; markiew *Calep*.

-a- (7), -ã- (1) *Mącz*; e *jasne*. ◇ -w *miękkie*.

sg *N* marchew (8). ◇ *G* marchwie (7). ◇ *A* marchew (2). ◇ *L* marchwi (1). ◇ *pl A* marchwie (3).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII – XVIII w.*

bot. Daucus carota L. (Rost); marchew zwyczajna, roślina dwuletnia dziko rosnąca z rodziny baldaszkowatych (Umbelliferae); cała roślina lub tylko jej korzeń; daucus Calep, Cn; pastinaca agrestis a. silvestris Cn (20) : nariadenie Pałternakowe ielt więtzey moczy na ty to choroby niżli korzenie dla wilkołci ktora więthśza w nariadeniu niżli włamey marchwi. FalZioł I 105b, I 105b; Calep 288b; [Márchiew. Mähren. Wokabul 1539 X8v].

W charakterystycznych połączeniach: korzeń(ie) marchwie (2), liście, nasienie; uwarzyć marchew.

Zestawienia: »leśna marchew« (1): Woda Anyżowa/ [...] Opichowa/ Lefniey marchwie FalZioł II 14b.

»polna marchew« [szyk 5:1] (6): Pałthernak albo polna marchew. FalZioł I 104d; Gdy wczyniż parzenie z liścia Marchwie polney wespół z byliożą [...] / chorobę białym głowam przywodzi. FalZioł I 105a, I 105a [4 r.]; [Márchiew polna/ Ptáże gniazdo/ Pastinaca fylueftris. Vogelneft/ wilde moren. SienHerb K3#v, D4#v].

a. *Daucus carota subsp. sativus; marchew jadalna lub pastewna, będąca podgatunkiem marchwi zwyczajnej, również używana w lecznictwie; pastinaca Gallica SienLek, Cn; baucia, daucus hortensis, pastinaca sativa, siser (10) : Marchwie/ rzepy/ grochu/ fkromnie pożyway. FalZioł V 64v; Aby sie iey mnożyła na to lato/ zielona trawa/ żółta marchew/ Kędzierzawa kapuła. LudWieś A3v; Mącz 135a; SienLek 232, Xxx2v; Ogrodne rzeczy/ Cybule/ Kápuły/ Márchwie/ Páłternaki/ Rzepę/ to wżyftko vprzátnać/ pomierzyć GostGosp 72, 68, 122, 167; Nie opátrzy dobytká/ marchwie nie wypiele. KlonWor 48; [Márchew czerwona/ Carota. Braune gartwurtz/ Braune Gerlin. SienHerb K3#v, D4#v].*

W charakterystycznych połączeniach: marchew czerwona, żółta; marchwie pożywać; marchew (a. marchwie) pochować, przedawać, siać, uprzátnać, wpleć.

******* *Bez wystarczającego kontekstu (lat. napus ‘rzepa’) (1) : Napa, marchew BartBydg 95b.*

Synonimy: olesznik, pasternak, »ptasze gniazdo«, «srocze gniazdo«.